

מסורת הש"ס

(א) לעיל כו; (ב) (חולין טו); (ג) סנהדרין נב; (ד) סנהדרין מז; (ה) ויש"ש ז"ל ר"י אמר רבה גר אלוהי

תורה אור השלם

1. ואבלו את הבשר בקליה הנה צלי אש ומצות על מורים יאכלה: שמות יב ה אל תאכלו ממנו קא ובשל מבשל פרים כי אם צלי אש ראשו על קרניו ועל קרבו: שמות יב ט או בשר כי יקח בעור מבית אש והיתה מחית המוקה בהרת לקנה אצמדות או לקנה: ויקרא יג כד ובת אש ברוך פי חתול לנות את אביו היא מחללת באש תשרף: ויקרא כג ט לא תקם ולא תטר את בני עמך ויהיבך לרעה במוץ אני: ויקרא יד יח והוציא את כל הפר אל מחנה קדש אל שער מקום קדוה אל שער הדין ושרף אתו על עצים באש על שער הדין ושרף: ויקרא יד יב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קמ"ל וכו' לאפוקי זמירות וזמתיך ג"כ נראה לפעמי' דה"ל לפעם דרש"י לדעתו קא מפשיטין ודע' דה"ל דרז נחמן כה"ר ודע' לאפוקי זמירות וזמתיך דמורות ממעטין להו מנ"ש וזמתיך מדרב נחמן: (ב) תוס' ד"ה ונפשו וכו' קמי' בסופא ג"כ בפקי כל שעה דף כ"ו ע"ב:

מוסף רש"י

בקליפי ערלה. קליפי אלוהים וזמירות שפ"ה הם ככלל פרי ואסורין משום ערלה (לעיל כו). בגהלת. פסח שלם כנה (חולין טו). ברמז. אפר סם וכן שמו נלשון ערבי (סו"ט). בגפסיס. מין סוד ונרפין איתו כמנין סוד (סו"ט).

מוסף תוספות

א. שנאפה בו את הפת. מוס' שאלן. ב. י"א. ועוד ק"ל מה שריך לאפלוגי מדרבנן אי יש שבה עצים בפת או לא. טס.

כיצד צולין פרק שביעי פסחים

לקיוהא דפירא. איגודי"ר. טעם הפרי עומד בו שלא הוליא ממנו כלום ואע"פ שהחלש מאליו ונתקלקל טעמו מוליא דם שכוו בקרבו: **הכא ליתא לקיוהא דפירא בעיניה.** שזלעו ללי הראשון: **מוקפת.** עשויה ככריחים כעין שלנו ויש חלל גדול בין כריח לכריח ונתן השפוד לרוחו וכל הטלה נללה באור צדין שני כריחים שאין צשרו נוגע בצרול: **לדברי האוסר.** צפרק כל עשה (לעיל כו:) רבי אומר הפת אסורה: **מסו.** הכא אין שנה עשים צפת: **צלי אש.** קרינא ציה וגבי עצי איסורא מיהא ניתסר דהתם לא כתיב מיטעוט: **אאש קפיד רחמנא.** וחוס התנור מולדת אש הוא ואס תמן בו צגד נשרף ונעשה פסח ואש: **חסנו.** נפסח ולא הצדיל אלף חתכו צשנים ושלשה מקומות למהר לליתו. אינקרינ"ר צלע"ו: **צרמן.** אפר רותח: **גפסיס.** מין סוד הוא: **מנין.** שידון משום מכוח ולא משום שחין. ואף על פי שמכוח ושחין שוין בטומאתן נפקא מינה דחצי גריס מכת מכוח שמחת אור וחצי גריס מכת שחין שהוא לקות חוס אחר שלף היה מחמת האור אין מלטרפין. כהכל שוחטין (חולין דף טו). מפרש: **פסינא של אכז.** מתיכו וורקו לתוך פיה: **סשרף.** כל מיני שריפה משמע מדלל כתיב צאש ונשמוק: **וכ"ש אש.** לשון קושיא הוא: **צני אהרן שריפה נשמה וגוף קיים.** הוא צנההדרין (דף צג.) כמנין צ' שוחטין של אש נכנסו להן בצחוטמיהן: **חמי האור.** רותחין דהוי נמי שריפת נשמה וגוף קיים: **גזירה שוה.** מצני אהרן למה לי מיעוף מהכא ללן מקפינן חבילי זמורות דהא צרור ליה מיתה יפה עשין: **אי לא גזירה שוה פיה אמינא.** על כהן אש מניח כגון להקיף חבילי זמורות וצנין דלילו שריפת נשמה וגוף קיים לאו שריפה היא וקרא שריפה אלרכה. ואי משום דרז נחמן דבעינן מיתה יפה ה"ל נפיש לה חביליס טובא ירבו לה היסק גדול שתמות מהר: **לא משמע לן.** גזירה שוה דשריפת נשמה וגוף קיים נמי שריפה היא וכיון דשריפה היא אהני דרז נחמן לאפוקי זמורות ורתחין (א): **אלא צאש למה לי כיון דקופינו לרבות כל שריפות: אכז מעיקרו.** שמואלין אותו מן הקרקע רותח הוא צלל מולדת אש: **ועל הינא דכתיב אש.** וכתב נמי שריפה צהדיה לרבותי כל שריפות אתא צתמיה: **הכא.** כיון דכתב שריפה צרישא ומשמע כל שריפות והדר כתב אש משמע דוקא אש קאלמר: על

וגרפו ואפה בו את הפת מהו. מימה לרבי"א מאי קבעי הא קמני סיפא (ט) צישלה ע"ג גחלים דברי הכל מותרת ואפי' למאן דמוקי התם בגחלים עוממות לא גרע חומו מחוס חרס התנור שגרפו ומיך ר"י שאני גחלים שאין חומו צא מחמת השלצה אלף מחמת עצמן ועפרא בעלמא הן אכל חוס התנור שגרפו מחמת חוס שלהבת האצוקה צא שהוא איסור גמור הילכך מיבעי ליה ותימה לר"י כיון דהפת אסור כשאצוקה נלגדו וחוס אצוקה אסור ר"א אסור כשאצוקה נלגדו וחס את הפת נמי יהא אסור הפת ופי' ר"י דאפילו כשאצוקה נלגדו לא אסור אלף מדרבנן ולא משמע כן צשמעתי וגם לא היה שייך לפלוגי צי יש שנה עשים צפת אי לא¹ וצירושלמי דייק כשהפסח נלגדו צתנור והגחלים תחתיו הלא חוס התנור כמו כן מצשלו והוי צלי מחמת דבר אחר ומפרש כי איכא אש האש נולח כח התנור והתנור מנרף חוס הגחלים שלף יתפור: **איין י' אלא שנבוה באש מניין בו.** אע"ג דשחין ומכוח שוין לכל דבר דשחין ומכוח מטמאים צצבוה אחר צשיער לנן וצפשיין מ"מ נפקא מינה לענין לירוף דשחין ומכוח אין מלטרפין: **נבוה בגהלת בגפסיס בו.** מימה מה בין גפסיס רותח וסוד לחרסו של תנור דלמרין לעיל טעמא דכתב רחמנא צלי אש שני טעמיה סא לאו הכי צלי אש קרינא ציה והכא איצטרין סוד וגפסיס רותח ריבויא אכל מאש לא הוה ידענא: **הא אלא הבי גהלת א א איקרי אש.** נראה לרש"י צדהו מני למימר גלי רחמנא צמכיה וגמרין מיניה ולא איצטרין לשנויי צע"א אלף משום לשון אחריו לעיל מיהו מימה אמאי לא משעו לרבי איירי צגחלים לוחשות והכא לא איצטרין לרבותי אלף עוממות דלא איקרי אש כדמוכח צסמון ו"ל נהי דגהלת דקרא היינו עוממות סמס גהלת דמשנה וצרייתא הוי לוחשות: **באש תשרף לרבות כל שריפות.** דמשקף ריבויא הוא דהוה מני למיכתב צאש תמות: **למעוטי אבר מעיקרו.** הקשה ה"ר יוסף ניימא צאש פרת תשרף כלל ונעשה כלל מוסף על הפרט ורבי כל מיני ואפילו אכז מעיקרו דלא דמי לפרט ו"ל דכלל דמשקף קאי אפרט כלומר צנה תשרף צאש הלכך לא מרבינן מתשרף אלף דומיא דאש דקאי עילוייה והוי כלל הצריך לפרט דלמרין צביסוי הדס (חולין דף פט.) דאין דינן אותו ככלל ופרט ריב"א. והקשה רבינו יעקב דלרולני"ש אמאי איצטרין קרא למעוטי אכז מעיקרו הא צשמעתי ליה מלציטרין לא מצערו למעוטי שאין שריפת צת כהן דומה צנת מכלל דאין יכול לשורפה צו צאכז מעיקרו דאי יכול לשורפה צו א"כ פשיטא דלא דמיה צנת כיון דיכול לעשות צלל דמייית צנת ואומר ר"י דלא פירכא היא כלל דאיצטרין קרא היכא דליכא אכז מעיקרו דאי צנת: [ועיין מוס' ימותו ו: ד"ה טעמא]

לקיוהא דפירא בעיניה הכא ליתא לקיוהא דפירא בעיניה: אין צולין את הפסח וכו': מעשה לסתור חסורי מיחרא והכי קתני ואם אסכלא מנוקבת מותר ואמר רבי צדוק מעשה בר"ג שאמר לטבי עבדו צא וצלה לנו את הפסח על האסכלא מנוקבת בעא מיניה רב חיננא בר אידי מרב אדא בר אהבה⁶ תנור שהסיקו בקליפי ערלה וגרפו ואפה בו את הפת לדברי האוסר מהו א"ל הפת מותרת א"ל והאמר רב חיננא סבא אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן תנור שהסיקו וגרפו וצלה בו את הפסח אין זה צלי אש שנאמר יצלי אש יצלי אש שתי פעמי' טעמא דגלי רחמנא צלי אש צלי אש שתי פעמים הא לא גלי רחמנא הוי אמינא צלי אש הוא א"ל גלי רחמנא התם וילפינן מינה ואי בעית איכא התם טעמא דכתב רחמנא צלי אש שתי פעמים הא לא כתב רחמנא צלי אש שתי פעמים הוה אמינא אאש קפיד רחמנא ואפילו גרפו נמי צלי אש הוא אבל הכא אעצים דאיסורא קא קפיד רחמנא והא ליתנהו ת"ר דחתכו ונתנו על גבי גחלים רבי אומר אומר אני שזוה צלי אש רמי ליה רב אהרדבי בר אמי לרב צלדא מי אומר רבי גחלים אש נינהו ורמיניהו צמכות אש לי אלא שנבוה באש⁷ נבוה בגהלת ברמין בסוד רותח בגפסיס רותח וכל דבר הבא מן האור לאיתויו חמי האור מניין ת"ל מכוח מכוח ריבה טעמא דרבי רחמנא מכוח מכוח הא לא רבי רחמנא מכוח מכוח גחלים לאו אש נינהו א"ל גהלת של עין לא איצטרין קרא לרבותי כי איצטרין קרא לגהלת של מתכת וגחלים של מתכת לאו אש הוא והא גבי בת כהן דכתיב באש תשרף⁸ ואמר רב מתנה יפתילה של אבר היו עושין לה שאני התם דאמר קרא באש תשרף תשרף לרבות כל שריפות הבאות מן האש וכו"ש אש עצמה ונקוף לה חבילי זמורות ונקלה אתיא שריפה שריפה מבני אהרן מה לחלן שריפת נשמה וגוף קיים אף כאן שריפת נשמה וגוף קיים ונעביד לה חמי האור משום דר"ג דאמר ר"ג אמר קרא⁵ ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה וכי מאחר דאיכא רב נחמן גזירה שוה למה לי אמרי אי לאו גזירה שוה ה"א שריפת נשמה וגוף קיים לאו שריפה היא ואי משום דרב נחמן ניפוש לה חבילי זמורות טובא כי היכי דתמות בעגלא קמ"ל ואלא באש ל"ל לאפוקי אבר מעיקרו אמר ליה רבי ירמיה לרבי זירא וכל היכא דכתיב באש תשרף לרבות כל שריפות הבאות מחמת אש הוא והא גבי פרים הנשרפים דכתיב בהו⁶ ושרף אותו על עצים באש ותניא באש יולא בסוד רותח ולא בגפסיס רותח א"ל הכי השתא התם כתיב באש ותניא באש תשרף לרבות כל שריפות הבאות מחמת האש הכא כתיב ושרף אותו על עצים באש לכסוף אש למימרא דאש אין מידי אחריןא לא התם נמי כתיבא שריפה לכסוף דכתיב על

עין משפט גר מצוה

יא א מיי פ"ח מהל' ק"פ הלכה ט: יב ב מיי פ"ח מהלכות מלכות אלוהים הל' כב טושי"י י"ד סי' קמב ספי"ד: יג ג ד מיי פ"ח מהל' ק"פ הלכה י: יד ה מיי פ"ח מהל' טומאת צרעה הלכה ט: טו ו מיי פ"ח מהל' סנהדרין הלכה ג: ז (מיי פ"ח מהל' מעשה הקרבנות הל' ט):

לעני רש"י

אגודי"ר. [אגודי"ר]. חרות. חריפות. אינקרינ"ר. לחרוק.

רבינו חננאל

מתנ"א אין צולין את הפסח על האסכלא ואם הייתה אסכלא מנוקבת מותר. ומכתיב לן איכא דמאן דאסר לצלות את הפסח על האסכלא וסבר ליה כיון שאין האש בעצמה טובבת אותו אינו צלי אש. תנור שהסיקו בקליפי ערלה שהן איסורי נהא וגרפו ואפה בו את הפת. לדברי האוסר צליית הפסח באסכלא מהו. אמר ליה רב איא הפת מותרת. איני והאמר רבי יוחנן תנור שהסיקו וגרפו וצלה בו את הפסח אין זה צלי אש משום שנאמר צלי אש שני פעמים (וידיקין טעמא דכתיב צלי אש קרינא ביה). נ"א: למעוטי כי האי גזונא צלי אש קרינן ביה. ושנינן גלי רחמנא בצליית הפסח דלאו אש היא וילפינן מינה. אי בעית תשרף באש תשרף א"ל ת"ר תתבו ונתנו על גבי גחלים רבי אומר אומר אני שזוה צלי אש. ונמי אבר רבי גהלת אש היא והתניא מכות אש לי אלא שנבוה באש ופרחה הוא נגע הוא שהוא טמא. נכוה בגהלת ברמין ח"י מין, ת"ל מכוח מכוח ריבה כלומר שניה ושלש הנתוב מכוח לרבות כל מכוח הבאה מחמת אש. מדרבי לגהלת מרבייא דקרא ש"מ דגהלת לאו ודאי אש היא. ושנינן כי קא מרביי קרא גהלת של מתכה, אבל גהלת של עץ ודאי אש היא. ונעביד לה חמי האור משום דר"ג דאמר ר"ג אמר קרא⁵ ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה וכי מאחר דאיכא רב נחמן גזירה שוה למה לי אמרי אי לאו גזירה שוה ה"א שריפת נשמה וגוף קיים לאו שריפה היא ואי משום דרב נחמן ניפוש לה חבילי זמורות טובא כי היכי דתמות בעגלא קמ"ל ואלא באש ל"ל לאפוקי אבר מעיקרו אמר ליה רבי ירמיה לרבי זירא וכל היכא דכתיב באש תשרף לרבות כל שריפות הבאות מחמת אש הוא והא גבי פרים הנשרפים דכתיב בהו⁶ ושרף אותו על עצים באש ותניא באש תשרף לרבות כל שריפות הבאות מחמת האש הכא כתיב ושרף אותו על עצים באש לכסוף אש למימרא דאש אין מידי אחריןא לא התם נמי כתיבא שריפה לכסוף דכתיב על

לא תימנא הכי תיקשי אמאי איצטרין קרא דלא דמי צנת כיון שיכול להרתיח פמילה של אכז מערב צנת: [ועיין מוס' ימותו ו: ד"ה טעמא]